

Trudny wybór?

Lektury uzupełniające w praktyce szkolnej

Wybrane zagadnienia oraz propozycje poszkoleniowe cz. I

klasy IV-VI

(warsztaty metodyczne- 25.02.2025 r.)

Zasady doboru lektur uzupełniających zamieszczonych w podstawie programowej oraz spoza podstawy programowej

XIX - wieczny pedagog Ewaryst Estkowski pisał, że głównym celem literatury skierowanej do młodego czytelnika jest kształcenie światłych ludzi i zacnych charakterów. Podkreślał, że dobry autor tekstów dla dzieci musi być wyposażony w niepospolite zdolności: żywość wyobraźni, naiwną ciekawość, prostotę nieświadomości oraz bystrość w postrzeganiu szczegółów.

Ważne przy doborze:

1. Treść dostosowana do wieku ucznia.
2. Książka (tematyka, problematyka) bliska uczniom.
3. Cechy danego oddziału/klasy.
3. Tematyka/problematyka (jakość i ilość).
4. Kompromis wyboru uczeń/ nauczyciel.
5. Diagnoza właściwego wyboru (lekcja).
6. Kryterium poznawcze.
7. Kryteria egzaminacyjne.
8. Zajęcia wyprzedzające.
9. Objętość (liczba stron).
10. Język.
11. Moda?
12. Uwzględnienie zainteresowań uczniów.
13. Podział- lektura dedykowana dziewczętom i chłopcom (równowaga, parytety).
14. Treści zawarte w podstawie programowej.
15. Treści realizujące kierunki polityki oświatowej na dany rok szkolny/cykl (priorytety).
16. Moja wizja metodyczna (pomysł na lekcje, formy, wycieczki, steam, projekt itp.).
17. Redakcja (czcionka, ilustracje, szata graficzna).
18. Dostępność (biblioteka, księgarnie, w tym internetowe, antykwariaty...).
19. Profil absolwenta.

Uwaga: Beata Wesołek w swojej publikacji „Książeczki dla dzieci – dobre, czyli jakie?” (2005) zwraca uwagę na główne grzechy współczesnej literatury dla dzieci:

- ♦ bezmyślne przeróbki klasycznych baśni,
- ♦ język niedostosowany do wieku czytelnika,
- ♦ krzykliwe lub – odwrotnie – nadmiernie przygaszone kolory,
- ♦ niedbalstwo edytorskie, połączone ze złą jakością papieru.

Wybrane lektury uzupełniające zamieszczone w podstawie programowej klasy IV – VI

Justyna Bednarek, „Dom numer pięć”, 2021 r. ss. 115

Tematyka/problematyka: *Wewnętrzne oko jest znacznie ważniejsze niż ...* niepełnosprawność (powolna utrata wzroku); dokuczanie; brak akceptacji; odwrócenie ról; wybaczenie; przyjaźń; zło (trwa wojna, giną ludzie); wsparcie; cierpienie rodziców; spełnianie marzeń; wyrozumiały nauczyciel wychowania fizycznego; świat ludzi niewidzących nie musi być nieszczyściem. Książka poprzedzona wypowiedziami dzieci.

Sara Pennypacker, „PAX”, 2016 r., ss. 288

Tematyka/problematyka: osierocenie syna; emocjonalny ojciec (podnosi rękę na syna, nie okazuje miłości); *zarażeni wojną* - żołnierze; wojna jako siła niszczycielska, także dla przyrody (zwierząt); przyjaźń człowiek – zwierzę; odpowiedzialność za los oswojonego zwierzęcia; życie lisa na wolności - konsekwencje oswojenia, funkcjonowanie w stadzie, walka o przetrwanie. *Jest taka choroba, która czasami dopada lisy. Sprawia, że przestają być sobą i atakują obcych. Wojna to taka choroba, tylko u ludzi.*

Marcin Szczygielski, „Teatr niewidzialnych dzieci”, 2016 r., ss. 267 (I nagroda w IV Konkursie Literackim Astrid Lindgren)

Tematyka/problematyka: życie w domu dziecka - moczenie nocne, jękanie, „tortury emocjonalne”; „kiwaczek” (choroba sieroca); alkoholizm; realia lat 70./80., „Solidarność; pasje, zainteresowania bohaterów (kosmonautyka, teatr); magia teatru (wypowiedź Sylwii: *To jest /.../ magia teatru /.../. Widzisz to, co chcę, abyś zobaczył.*; pojęcie talentu; pojęcie odwagi *Odwaga to nie brak lęku, ale umiejętność zapanowania nad nim*; potrzeba akceptacji, miłości; przedmiotowe traktowanie dzieci, bezduszość dorosłych.

R. J. Palacio, „Cudowny chłopak”, 2012 r. ss. 414

Tematyka/problematyka: rzadka choroba (deformacja twarzy), reakcja otoczenia; poczucie opuszczenia; przyjaźń; miłość; okrucieństwo dzieci i dorosłych (zombie, trąd); cierpienie siostry; ciepło rodzinne (Jack: *Gdy wychodzę stamtąd, nie mam już tików.*); ciekawy pomysł nauczyciela języka angielskiego (wskazania); przyjaźń z psem (Daisy).

P. Beręsewicz, B. Kosmowska, K. Ryrych, W. Cesarz, A. Maleszka, K. Terechowicz, „Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach”, 2016 r., ss. 301

Opowiadania dotyczące wartości: szacunek, życzliwość, uczciwość, odpowiedzialność, odwaga, samodyscyplina, pokojowość, sprawiedliwość, wolność, przyzwoitość, optymizm, przyjaźń, solidarność, piękno, mądrość.

Pozycja do wykorzystania w każdej klasie, również na zajęciach z wychowawcą.

Barbara Kosmowska „Kolorowy szalik” oraz „Dziwne spodnie” - część składowa powieści, 2014 r. ss. 118; nagroda „Książka Przyjazna Dziecku”

Tematyka/problematyka: brak akceptacji; wieś-miasto; przyjaźń, również na wyłączność; rodzina dysfunkcyjna; choroba; lęk przed wykluczeniem; odwaga; przyzwoitość; posądzenie o kradzież; talent.

Katherine Paterson „Most do Terabithii”, 1977 r., ss. 235 (powieść wielokrotnie nagradzana).

Tematyka/problematyka: uboga rodzina; utrata pracy; ciężka praca chłopca; trenowanie biegów; brak miłości rodziców; dokuczanie w szkole; otyłość; przemoc fizyczna w domu; odreagowywanie emocji w szkole; przełamywanie barier; poznanie innego domu - lepszego, pełnego miłości; przyjaźń; walka o swoje miejsce w świecie; zaniedbanie talentu dziecka (malarstwo); śmierć (reakcja, osvajanie); nieprzychylni nauczyciele.

Wymyślona kraina Terabithii sprawia, że bohater może być tym, kim chce - siła wyobraźni.

Jacek Podsiadło, „Czerwona kartka dla sprężyny”, 2009 r., ss. 333 (nagroda - Książka Roku 2009 (tzw. „piłkarska epopeja”))

Tematyka/problematyka: football (słownictwo, przydomki); przemyczone ciekawostki, np. o piłkarzu Leonidasie z 1938 r.; historia piłki nożnej przekazana w sposób niezwykle interesujący; marzenia o sławie; bieda, rodziny patologiczne (kary cielesne), niepełne; przyjaźń, zmienność układu w zależności od zainteresowań; poczucie odpowiedzialności; piłka nożna grą zespołową - zwycięstwo i porażka wspólne; odpowiedź na pytanie: Jakie korzyści daje trenowanie i gra?; ideał trenera młodych; wprowadzanie metafory - inspiracja dla nas - polonistów.

Inne propozycje - klasy IV - VI

Adam Studziński, „Czwarta władza szóstej B”, 2020 r., ss. 160

Tematyka/problematyka: opowieść o nastolatkach, które nie mają łatwego dzieciństwa, Oskar „eurosierota”, wychowuje go babcia; jedyną pasją Franka są gry komputerowe i jedzenie; Melania bardzo chce być najlepszą uczennicą. Autor porusza bardzo istotną kwestię, jaką są media. Ukazuje, jak niewiele trzeba, aby wzbudzić zainteresowanie odbiorców, jak prosto jest manipulować ludźmi. Czytelnik dostrzega problem, a także zostaje sprowokowany do przemyśleń. To opowieść o tym, do czego może doprowadzić manipulacja, plotka, niedopowiedzenie, nieumiejętne ważenie słów, wyrwane z kontekstu zdania, nieuczciwość i hipokryzja dorosłych (sklepiarz).

Wojciech Widłak, „Dwa serca anioła”, 2011 r. , ss. 89

Tematyka/problematyka: choroba dziecka i codzienne życie; reakcja dzieci zdrowych; matka pogrążona w smutku nie tuli syna; przyjaźń pomiędzy dzieckiem a starszą osobą (pan Felicjan przepisuje chłopcu mieszkanie); każdy dzień traktowany jak podarunek; szkoda czasu na rzeczy nieważne; przyjaźń dziecka z lekarzem (rysunek dwóch serc); rozmowa z własnym aniołem. Książka niezwykle ciepła, optymistyczna, traktująca życie, chorobę i śmierć jako coś, co jest człowiekowi przypisane. Tylko jak my sobie poradzimy?

Barbara Kosmowska „Kolorowy szalik” oraz „Dziwne spodnie” - część składowa powieści, 2014 r. ss. 118; nagroda „Książka Przyjazna Dziecku”

Tematyka/problematyka: brak akceptacji; wieś-miasto; przyjaźń, również na wyłączność; rodzina dysfunkcyjna; choroba; lęk przed wykluczeniem; odwaga; przyzwoitość; posądzenie o kradzież; talent.

Barbara Kosmowska „Panna Foch”, 2015 r. ,ss.185 , nagroda „Najlepsza Książka dla Młodych Czytelników 2015 r.”

Tematyka/ problematyka: rodzina niepełna (ojciec odszedł, matka chora psychicznie); przyjaźń prawdziwa oraz interesowna; zawód, rozczarowanie; praca nastolatka (utrzymanie domu); życie na wsi (arkadia): serdeczni sąsiedzi, wspólne festyny; dzieci niepełnosprawne w stadninie koni; miłość młodzięcza... Powieść ciepła, pełna humoru, optymizmu.

Rafał Witek „Zapiski szczęściarza”, 2022 r. ss. 198

Tematyka/ problematyka: rodzina niepełna; przyjaźń; pomoc; sąsiedztwo (Armeńczycy); wypadek (elektryczne hulajnogi); zbiórka pieniędzy; najważniejsze wartości w życiu; brak akceptacji w środowisku rówieśniczym; postawy nauczycieli; pojęcie szczęścia; poszukiwanie szczęścia.